

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.274.2025.

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 10040 Pań Posłanek Iwony Kozłowskiej i Anny Wojciechowskiej, w sprawie sytuacji opiekunów dorosłych osób z niepełnosprawnościami po umieszczeniu ich w domach pomocy społecznej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Istotą finansowanych z budżetu państwa świadczeń opiekuńczych jest udzielenie materialnego wsparcia opiekunom w związku ze sprawowaniem przez nich osobistej opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Opiekunowie dorosłych osób z niepełnosprawnościami, którzy nabyli prawo do świadczeń opiekuńczych z tytułu sprawowania opieki nad nimi (np. do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego) przed 1 stycznia 2024 r. na dotychczasowych, tj. obowiązujących do 31 grudnia 2023 r. zasadach, na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych, mogą kontynuować pobieranie tych świadczeń wyłącznie na zasadzie ochrony praw nabytych, stosownie do przepisów przejściowych ustawy o świadczeniu wspierającym (art. 63). W takim przypadku, w sprawach o świadczenia opiekuńcze, do których prawo powstało do 31 grudnia 2023 r., zastosowanie mają przepisy dotychczasowe ustawy o świadczeniach rodzinnych, w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2023 r.

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2023 r. o świadczeniach rodzinnych, w stanie prawnym obowiązującym do 31 grudnia 2023 r. (odpowiednio art. 17 ust. 5 pkt 2 lit. b oraz art. 16a ust. 8 pkt 2), świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy, otrzymywane z tytułu sprawowania opieki nad osobą z niepełnosprawnościami, nie przysługują jej opiekunowi, jeżeli osoba ta została umieszczona w placówce zapewniającej całodobową opiekę, z której korzysta przez więcej niż 5 dni w tygodniu (z wyłączeniem podmiotów wykonujących działalność leczniczą). Wynika to z faktu, że pobyt osoby z niepełnosprawnościami w takiej placówce, niezależnie od jej nazwy/rodzaju, skutkuje niesprawowaniem nad nią osobistej opieki przez jej opiekuna, a tym samym brakiem prawa do świadczeń opiekuńczych, które z tytułu sprawowania tej opieki są przyznawane i finansowane z budżetu państwa.

To samo dotyczy innych indywidualnych przypadków braku sprawowania opieki przez osobę otrzymującą świadczenia opiekuńcze (z wyjątkiem szczególnej sytuacji dotyczącej śmierci osoby z niepełnosprawnościami, kiedy świadczenia wypłacane są do końca miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił zgon).

Nie są prowadzone, ani planowane prace nad wprowadzeniem zmian, w wyniku których świadczenia opiekuńcze z tytułu sprawowania osobistej opieki nad osobą z niepełnosprawnościami przysługiwałyby w przypadku faktycznego niesprawowania jej przez opiekuna, tylko placówkę zapewniającą całodobową opiekę (np. przez dom pomocy społecznej).

Jednocześnie należy wskazać, że osoby, które znajdą się w trudnej sytuacji finansowej oraz życiowej, np. po zakończeniu pobierania świadczeń opiekuńczych w związku z zaprzestaniem

sprawowania opieki, mogą korzystać ze wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej, będącej instytucją polityki społecznej państwa, mającą umożliwić osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zasady i tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.).

Rolą pomocy społecznej jest w pierwszej kolejności wspieranie osoby w jej wysiłkach zmierzających do zaspokojenia potrzeb bytowych, tak by stała się ona samowystarczalna. Rodzaj, forma i wymiar świadczenia powinny odpowiadać okolicznościom uzasadniającym udzielenie pomocy, zaś potrzeby osób i rodzin z niej korzystających powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej. Do przesłanek uzasadniających udzielenie takiej pomocy zaliczają się m.in. długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie i trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Świadczeń z systemu pomocy społecznej udziela się na wniosek osoby zainteresowanej. Sytuacja każdej osoby lub rodziny wymagającej wsparcia rozpatrywana jest indywidualnie, a pomoc powinna być dostosowywana do zdiagnozowanych potrzeb wynikających z uzasadniających jej udzielenie okoliczności. O tym, czy dana osoba/rodzina kwalifikuje się do otrzymania świadczeń z pomocy społecznej oraz o ich zakresie i formie decyduje dyrektor (kierownik) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o wsparcie ośrodka pomocy społecznej, na podstawie informacji zebranych podczas rodzinnego wywiadu środowiskowego, przeprowadzanego przez pracownika socjalnego. Przyznanie świadczeń następuje w formie decyzji administracyjnej, od której stronie przysługuje prawo odwołania do samorządowego kolegium odwoławczego w ciągu 14 dni od daty jej doręczenia, zgodnie z pouczeniem w niej zawartym.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uzależnione jest od wysokości dochodu. Kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata i uwzględniają wynik badań prognozy interwencji socjalnej. Od 1 stycznia 2025 r. kryterium dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 1010 zł, natomiast dla osoby w rodzinie 823 zł. Obok kryterium dochodowego powinien wystąpić co najmniej jeden z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2-15 ustawy o pomocy społecznej, np. niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie i inne.

Do wymienionych w przepisach ustawy o pomocy społecznej świadczeń pieniężnych zaliczają się między innymi zasiłek stały (przysługujący osobom pełnoletnim, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy), zasiłek okresowy (przysługujący w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień z innych systemów zabezpieczenia społecznego) i zasiłek celowy (przyznany zwłaszcza na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu). Ubiegać się o nie mogą osoby i rodziny, których dochód jest niższy od odpowiedniego kryterium dochodowego.

Podkreślić trzeba że przekroczenie przez wnioskodawcę lub beneficjenta wsparcia kryterium dochodowego nie wyklucza w sposób automatyczny otrzymania przez niego świadczenia z pomocy społecznej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobom i rodzinom, których przychody przekraczają kryteria dochodowe, możliwe jest przyznanie pomocy finansowej w formie bezwrotnego specjalnego zasiłku celowego lub zasiłku okresowego - celowego lub pomocy rzeczowej - pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku albo wydatków na pomoc rzeczową.

Ośrodki pomocy społecznej udzielają także pomocy w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Takie wsparcie dostępne jest osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych, a są jej pozbawione. Kierowane jest przede wszystkim do osób samotnych, ale również żyjących w rodzinie, które – z różnych przyczyn – nie mogą otrzymać z jej strony odpowiedniego wsparcia. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Świadczą je osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, np. pielęgniarki, rehabilitanci, fizjoterapeuci.

Informuję także, że jednym z zadań pracownika socjalnego jest praca socjalna, prowadzona z osobami i rodzinami bez względu na ich dochód. Polega ona m.in. na udzieleniu pomocy w uzyskaniu odpowiedniego poradnictwa (prawnego, psychologicznego, rodzinnego), pomocy w załatwianiu spraw urzędowych w różnych urzędach i instytucjach i innych spraw, które mogą przyczynić się do rozwiązania powstałych problemów życiowych i poprawy sytuacji danej osoby czy rodziny.

Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej mogą również ubiegać się o wsparcie w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028. Program skierowany jest do dzieci i osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych (w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych). Dofinansowywany w jego ramach jest również dowóz posiłków osobom niewychodzącym z domu ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność, które same nie są w stanie go przygotować. Z uwagi na podwyższenie kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze wsparcia w ramach programu, pomoc otrzymają osoby o dochodach nieprzekraczających 200 % kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Informuję ponadto, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powołano Zespół ds. Reformy Systemu Pomocy Społecznej, który jest organem opiniodawczo-doradczym Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Ciało to tworzą eksperci, naukowcy i praktycy, reprezentanci samorządów wszystkich szczebli, przedstawiciele instytucji sektora pomocy społecznej i organizacji pozarządowych.

Zadaniem zespołu jest weryfikacja dostępności świadczeń i usług społecznych, analiza sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej, ocena funkcjonowania instytucji całodobowych oraz ich finansowania i opracowanie propozycji zmian prawnych oraz innych rekomendacji. Umożliwi to integrację różnych form wsparcia i współpracy pomiędzy instytucjami państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi oraz lokalnymi społecznościami i przyczyni się do zwiększenia skuteczności podejmowanych działań pomocowych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/